

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2022/601)

Reviderade riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad

Framställan från utbildningsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Reviderade riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Tidigare riktlinjer, dnr 322-90/2013, upphör därmed att gälla.

Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist anför följande.

Ärendet

Utbildningsnämnden beslutade den 28 april 2022 om förslag till revidering av *Riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem* och överlämnade ärendet till kommunstyrelsen för vidare beredning. I riktlinjerna revideras rutiner för bland annat överlämning mellan förskola och förskoleklass i kommunal regi samt vilken information som ska föras över till förskoleklass. Av riktlinjerna framgår även att förskolorna behöver kommunicera mer systematiskt till mottagande skolor hur de har arbetat med språkutveckling och om vilka kunskaper, aktiviteter och erfarenheter barnen bär med sig. Ett ökat kunskapsutbyte kring arbetet med språkutveckling är särskilt viktigt i utsatta områden med hög andel flerspråkiga barn och är ett led i att åstadkomma en ökad likvärdighet över staden. Utöver ovanstående är betydande förändringar i riktlinjerna listade nedan.

- Ett avsnitt om hur förskola och skola kan utbyta kunskaper om det språkutvecklande arbetet.
- Förtydligande att riktlinjerna gäller även förskoleklass och fritidshem.
- Förtydligande att förskoleklassen är obligatorisk sedan år 2018.
- Skrivelse om dataskyddsförordningen (GDPR) och betoning att digitala verktyg med fördel kan användas för samverkan mellan verksamheter.
- Vykort skickas ut med information om att söka skola.
- Förtydligande att det är *ekonomiska* resurser det kan sökas stöd för gällande barn i behov av särskilt stöd.
- Förtydligande att det är från vårdnadshavare nödvändig information om särskilda behov ska inhämtas inför övergången.
- En skrift från Skolverket om lokala handlingsplaner har lagts till.
- Skolverkets blanketter för dokumentation är borttagna.

För fristående verksamheter fungerar riktlinjerna som ett stöd. Fristående verksamheter som väljer att inte ingå i stadens rutiner måste redovisa på vilka andra sätt man uppnår kraven i nationella styrdokument.

Beredning

Ärendet har initierats av utbildningsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till revideringen av riktlinjerna för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem då riktlinjerna följer utvecklingen i staden mot ett intensivare arbete med barns språkutveckling i förskolan. Riktlinjernas krav på handlingsplaner inom varje stadsdelsnämndsområde bedöms bidra till att handlingsplanerna blir mer verksamhetsnära samt anpassat efter lokala förutsättningar.

Bromma stadsdelsnämnd är i huvudsak positivt till revideringen och tycker att ett större kunskapsutbyte och samverkan är avgörande för att övergången

ska bli av god kvalitet för alla barn. Att språkutvecklingen skrivits in i riktlinjerna kan stärka arbetet kring språkutveckling och gör det möjligt att skapa större enhetlighet och se jämförelse över tid.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ser positivt på att övergången mellan förskola och skola får ett tydligare fokus på språk. Språkutvecklande arbete är ett prioriterat område. Det är av betydelse att skolan kan ta vid förskolornas arbete, samt att förskolan får återkoppling från skolorna, som de kan använda i det systematiska kvalitetsarbetet och utvecklingen av språkarbetet.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig bakom utbildningsnämndens förslag till riktlinjer för övergång från förskola till förskoleklass, skola och fritidshem. Förskolans arbete med språkutvecklande arbetssätt ska enligt stadsdelsnämndens verksamhetsplan 2022 bidra till ett fortsatt lärande genom alla skolformer.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd menar att riktlinjer för arbetet med övergångar mellan olika skolformer bidrar till en gemensam målbild av vad som ska ske, vilka som ska vara delaktiga och hur det kan gå till. Nämnden ser det som positivt att det finns gemensamma riktlinjer och att de kontinuerligt uppdateras så att de överensstämmer med styrdokument och praktisk vardag.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd instämmer i den reviderade versionen av riktlinjerna och har under arbetets gång haft möjligheter att delta i framtagandet av dessa.

Kungsholmens stadsdelsnämnd bedömer att de reviderade riktlinjerna uppfyller de krav som bör ställas vid övergången mellan förskola och skola och att innehållet i planen stärker förutsättningarna för samverkan mellan förskola och skola. Nämnden har dock invändningar mot vad man uppfattar vara en linjär kunskapssyn som man menar präglar riktlinjerna.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till de reviderade riktlinjerna och anser att revideringen bidrar till ett tydligt fokus inför planering av samverkansform mellan skolformerna med fokus på att kommunicera till mottagande skolor vad barnen bär med sig från förskolan. Detta ger bra förutsättningar till att arbeta mer systematiskt med uppdraget för att kunna säkerställa en trygg och bra övergång för barnen.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd bedömer att de reviderade riktlinjerna väl följer utvecklingen i staden mot ett intensivare arbete med barns språkutveckling i förskolan och bedyrar i likhet med utbildningsförvaltningen att förskolan är i behov av information från kartläggningmaterialet "Hitta språket" för att kunna arbeta med kvalitet i förskolan på ett resultatbaserat sätt.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ser det som positivt att språkutveckling skrivits in i riktlinjerna som ett prioriterat område. För att stödja barnens utveck-

ling och lärande i ett långsiktigt perspektiv krävs forum för erfarenhetsutbyte och diskussion. Grundläggande för barns övergångar är att förskola och skola får insyn i och förståelse för varandras uppdrag.

Skärholmens stadsdelsnämnd ser positivt på att språkutveckling skrivits in i riktlinjerna som ett prioriterat område där information behöver lämnas mellan verksamheterna. Nämnden menar vidare att ett utbyte av kunskaper om det språkutvecklande arbetet kan bidra till en mer likvärdig skolstart för flickor och pojkar vilket kan stärka förutsättningarna att nå målet om jämställd utbildning.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd menar att de reviderade riktlinjerna för övergång till förskoleklass kan utgöra ett stöd i samverkan mellan förskola och skola. För att bättre kunna avgöra vilka arbetssätt och insatser som ger resultat för barnens språkutveckling inledde Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning 2021 ett samarbete med grundskolor i stadsdelsområdet kring barns språkkunskaper vid skolstart utifrån Skolverkets kartläggningmaterial ”Hitta språket”. Genom reviderade riktlinjer för övergång till förskoleklass kan detta samarbete utvecklas ytterligare.

Södermalms stadsdelsnämnd ser positivt på att språkutveckling skrivits in i riktlinjerna som ett prioriterat område där information behöver lämnas mellan verksamheterna. Riktlinjerna ska bidra till barns lärande i ett långsiktigt perspektiv genom att säkerställa en väl fungerande övergång mellan förskolan. Ett utbyte av kunskaper om det språkutvecklande arbetet kan bidra till en mer likvärdig skolstart för flickor och pojkar vilket kan stärka förutsättningarna att nå målet om jämställd utbildning.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig generellt positiv till revideringen av riktlinjerna för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Ansvar för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter, oavsett huvudman, ligger hos stadsdelsförvaltningarna i samverkan med utbildningsförvaltningen. I riktlinjerna uttrycks detta i skrivningen om att handlingsplanen som tas fram är stadsdelsförvaltningens. Nämnden noterar att detta medför att grundskolor inom olika rektorsområden, men med samma skolchef, kan omfattas av flera handlingsplaner som i sin tur är lokalt utformade och skiljer sig åt.

Mina synpunkter

Alla barn och elever i Stockholms förskolor och skolor ska få möjligheter till en bra kunskapsutveckling. Detta kräver att alla barn ges det stöd som de behöver för att klara sin skolgång och att barn med särskilda behov får de insatser som de behöver så snabbt som möjligt. Språket är nyckeln till kunskap och det är i förskolan grunden läggs för en bra språkutveckling. Det är i det avseendet viktigt att utveckla arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet, bland annat genom att barn med läs- och skrivsvårigheter upptäcks tidigt. Skolan bygger vidare på det barnen lärt i förskolan, då måste alla barn ges förutsättningar att hamna på rätt fot i skolan redan när förskoleklassen startar, oavsett om barnet bedöms behöva särskilt stöd eller mer utmanande undervisning.

Bilaga

1. Reservationer m.m.
2. Riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Reviderade riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad godkänns enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Tidigare riktlinjer, dnr 322-90/2013, upphör därmed att gälla.

Stockholm den 21 september 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Isabel Smedberg-Palmqvist

Hans Altsjö

Remissammanställning

Ärendet

Utbildningsnämnden beslutade 2022-04-28 om förslag till *Riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem* och överlämnade ärendet till kommunstyrelsen för vidare beredning. I riktlinjerna revideras rutiner för bland annat överlämning mellan förskola och förskoleklass i kommunal regi samt vilken information som ska föras över till förskoleklass. Av riktlinjerna framgår även att förskolorna behöver kommunicera mer systematiskt till mottagande skolor hur de har arbetat med språkutveckling och om vilka kunskaper, aktiviteter och erfarenheter barnen bär med sig. Ett ökat kunskapsutbyte kring arbetet med språkutveckling är särskilt viktigt i utsatta områden med hög andel flerspråkiga barn och är ett led i att åstadkomma en ökad likvärdighet över staden. Utöver ovanstående är betydande förändringar i riktlinjerna listade nedan.

- Ett avsnitt om hur förskola och skola kan utbyta kunskaper om det språkutvecklande arbetet.
- Förtydligande att riktlinjerna gäller även förskoleklass och fritidshem.
- Förtydligande att förskoleklassen är obligatorisk sedan år 2018.
- Skrivelse om dataskyddsförordningen (GDPR) och betoning att digitala verktyg med fördel kan användas för samverkan mellan verksamheter.
- Vykort skickas ut med information om att söka skola.
- Förtydligande att det är *ekonomiska* resurser det kan sökas stöd för gällande barn i behov av särskilt stöd.
- Förtydligande att det är från vårdnadshavare nödvändig information om särskilda behov ska inhämtas inför övergången.
- En skrift från Skolverket om lokala handlingsplaner har lagts till.
- Skolverkets blanketter för dokumentation är borttagna.

För fristående verksamheter fungerar riktlinjerna som ett stöd. Fristående verksamheter som väljer att inte ingå i stadens rutiner måste redovisa på vilka andra sätt man uppnår kraven i nationella styrdokument.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 april 2022 följande.

Utbildningsnämnden godkänner reviderade riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad enligt bilaga till utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar dem till kommunstyrelsen.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 mars 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Barnkonsekvensanalys

I förvaltningens förslag på revideringar i riktlinjerna har barnets bästa beaktats i enlighet med barnkonventionen. De föreslagna riktlinjerna har till syfte att reglera övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem inom Stockholms stad med fokus på samverkan och kunskapsutbyte mellan skolformerna kring barns språkutveckling. Ambitionen att säkerställa att alla förskolebarn ges samma möjligheter att utveckla sina språkfärdigheter utgår från barnets bästa.

Konsekvenser för jämställdhet

Förskolan och skolan har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans och skolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Revideringarna i riktlinjerna innebär inte en påverkan på barn utifrån kön och förslaget bedöms inte ha några negativa konsekvenser för jämställdhet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner de reviderade riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad enligt utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar dem till kommunstyrelsen

Beredning

Ärendet har initierats av utbildningsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens

stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad stödjer arbetet med att uppnå Stockholms stads verksamhetsmål 1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige. Stadsledningskontoret bedömer att riktlinjerna inte får några konsekvenser gällande ekonomi och finansiering sker fortsatt på samma sätt som tidigare genom en grundschablon per inskrivet barn.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till revideringen av riktlinjerna för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem då riktlinjerna följer utvecklingen i staden mot ett intensivare arbete med barns språkutveckling i förskolan. Riktlinjerna bedöms även bidra till barns lärande i ett långsiktigt perspektiv genom att säkerställa en väl fungerande övergång mellan förskolan, förskoleklass, skola och fritidshem. Riktlinjernas krav på handlingsplaner inom varje stadsdelsnämndsområde bedöms bidra till att handlingsplanerna blir mer verksamhetsnära samt anpassat efter lokala förutsättningar.

Avslutningsvis instämmer stadsledningskontoret i att betoningen på barnens språkutveckling i övergången från förskola till förskoleklass är angelägen då det är av betydelse att skolan kan ta vid förskolornas arbete, samt att förskolan får återkoppling från skolorna, som de kan använda i det systematiska kvalitetsarbetet och utvecklingen av språkarbetet.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson m.fl. (V), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positivt till revideringen och tycker att ett större kunskapsutbyte och samverkan är avgörande för att övergången ska bli av god kvalitet för alla

barn. Att språkutvecklingen skrivits in i riktlinjerna kan stärka arbetet kring språkutveckling och gör det möjligt att skapa större enhetlighet och se jämförelse över tid. Förvaltningen föreslår att de handlingsplaner som ska upprättas utifrån riktlinjerna med fördel skulle kunna vara desamma för alla Stockholms stadsdelar och grundskoleområden för att skapa en större likvärdighet. Att upprätta lokala handlingsplaner tar dessutom mycket resurser i anspråk. Däremot ska det vara möjligt att göra lokala tillägg i handlingsplanen utifrån respektive områdes utmaningar.

Bromma stadsdelsförvaltning noterar att riktlinjerna ser olika på kravet på dokumentation kring barn utan behov av särskilt stöd och barn i behov av särskilt stöd. Stadsdelen anser att dokumentation är viktigt oavsett barnets behov av stöd, men att omfattningen kan skilja sig åt, och ser gärna att överföring av dokumentation ordnades inom ramen för Skolplattformen för alla barn. IKT-enheten inom utbildningsförvaltningen har informerat stadsdelarna om att det i Skolplattformen inte är möjligt att ta fram specifika mallar vid övergång. Systemet är idag begränsat till en enda mall. Förslaget i tjänsteändret att skapa lokala mallar för övergång saknar därför systemstöd i nuläget.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande lämnades av Daniel Carlstedt m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande lämnades av Tomas Agnemo (Fi), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att övergången mellan förskola och skola får ett tydligare fokus på språk. Språkutvecklande arbete är ett prioriterat område. Det är av betydelse att skolan kan ta vid förskolornas arbete, samt att förskolan får återkoppling från skolorna, som de kan använda i det systematiska kvalitetsarbetet och utvecklingen av språkarbetet. Förvaltningen ser därför endast fördelar med ett tydligare språkfokus och kommer att föra in det i den lokala handlingsplanen. Förvaltningen har heller inte några synpunkter på övriga revideringar av riktlinjerna. Förvaltningen ser positivt på att det förtydligas att det är ekonomiska resurser det kan sökas stöd för gällande barn i behov av särskilt stöd, samt att det är från vårdnadshavare nödvändig information om särskilda behov ska inhämtas inför övergången.

Förvaltningen menar vidare att det är otydligt i riktlinjerna om barn kan gå direkt från förskola till CSI (centrala grupper med särskilda inriktningar). Tidigare har det bara varit möjligt med CSI från år ett i skolan, men det framgår inte av riktlinjerna om det fortfarande är så. Förvaltningen anser också att bilagan till riktlinjerna, exempel på handlingsplan, skulle kunna kortas ner och göras mer tydlig och koncis. Nu innehåller den mycket av informationen som redan finns i riktlinjerna. I riktlinjerna framkommer att övergångsdatumet för när barn ska gå i skolan, som beslutas av utbildningsnämnden och kommunstyrelsen, inte behöver följas av de fristående verksamheterna. Förvaltningen ser att olika datum dels kan påverka likvärdigheten, dels att det kan orsaka praktiska svårigheter när barn från samma förskola går över till skolan olika datum, beroende på vilken huvudman skolan har. Det kan påverka förskolornas planering för att ta emot nya barn till hösten. Barnrättsperspektiv. Ett mer tydligt fokus på språk ser förvaltningen är positivt ur ett barnrättsperspektiv. Språk är en viktig faktor för barns fortsatta skolgång.

Jämställdhet

Förvaltningen kan inte se att de föreslagna revideringarna påverkar jämställdheten negativt. Däremot skulle jämställdhetsperspektivet kunna belysas i riktlinjerna på olika sätt. Dialogen mellan förskola och skola om det språkutvecklande arbetet, kan även ha ett jämställdhetsperspektiv för att höja kvalitén på språkarbetet ytterligare och för alla barn: Ser förskolan eller skolan någon skillnad mellan flickor och pojkar i språkutveckling? Vad kan det i så fall bero på och hur kan det kompenseras? Jämställdhetsperspektivet kan också lyftas i frågan om att barn ska få tycka till om den egna övergången: Vilka barn är det som tillfrågas eller som kommer till tals om övergången? Finns det skillnader i vad flickor respektive pojkar anser vara viktigt vid övergången?

Tillgänglighet

I riktlinjerna finns särskilda skrivningar om barn i behov av särskilt stöd som visar att handlingsplanen har ett tillgänglighetsperspektiv, till exempel: De barn som haft extra stöd i förskolan och/eller kan komma att behöva det i skolans verksamheter är en prioriterad grupp vars övergång ska ägnas särskild uppmärksamhet och förberedas i god tid.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av riktlinjer för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom utbildningsnämndens förslag till riktlinjer för övergång från förskola till förskoleklass, skola och fritidshem. Förvaltningen har mångåriga erfarenheter av att arbeta utifrån riktlinjer som dessa. Revideringen av riktlinjerna, med de förtydliganden som har gjorts, är adekvata och kommer att förenkla samarbetet mellan förskola och skola. Fårstas förskolor har stort fokus på barns språkutveckling som är en grundläggande del i barns lärande. Förskolans arbete med språkutvecklande arbetssätt ska enligt stadsdelsnämndens verksamhetsplan 2022 bidra till ett fortsatt lärande genom alla skolformer. Arbete pågår med att inventera förskolornas språkutvecklande arbete och en gemensam språkstrategi är under utveckling. Förskolornas arbete med att utveckla barns språk får stöd genom riktade kompetensinsatser för personalen under året. Förskoleverksamheten har ett nära samarbete med skolorna i stadsdelområdet. Under våren har vi i samverkan sett över vår gemensamma tidplan för övergång från förskola till skola samt haft dialog om formerna för hur förskolornas och skolornas pedagoger i fortsättningen ska ha årliga kunskaps- och erfarenhetsutbyten. Mötena ska ha fokus på de blivande skolbarnens kunnande, hur förskolan har arbetat med språkutveckling och gemensamma reflektioner om vilka resultat som skolans pedagoger har sett i sina språkuppföljningar.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Riktlinjer för arbetet med övergångar mellan olika skolformer bidrar till en gemensam målbild av vad som ska ske, vilka som ska vara delaktiga och hur det kan gå till. Förvaltningen ser det som positivt att det finns gemensamma riktlinjer och att de kontinuerligt uppdateras så att de överensstämmer med styrdokument och praktisk vardag. Stadsdelsförvaltningen har, enligt riktlinjerna, lokala rutiner och lokal samverkan med skolorna i stadsdelen. En kontaktperson inom förskoleavdelningen är ansvarig för samarbetet. I början av varje hösttermin träffas representanter från skolor och förskolor i stadsdelen för att uppdatera stadsdelens rutiner och planera verksamhetsövergångar. Det är stadsdelsförvaltningens kontaktperson som bjuder in samtliga, såväl enskilt drivna som kommunala förskolor och skolor i stadsdelen. Deltagare är rektorer, biträdande rektorer samt utbildningsförvaltningens samordnare. Vanligen deltar skolor och förskolor från stadsdelen såväl kommunala som enskilt drivna. Senaste mötet skedde digitalt, vilket bidrog till att fler representanter kunde närvara än tidigare

vid fysiska möten. Stadsdelens riktlinjer uppdaterades 2021 men behöver nu enligt de nya riktlinjerna kompletteras med en vägledning för hur samverkan kring det språkliga arbetet ska ske.

Förskolans läroplan beskriver förskolans språkutvecklande uppdrag.

Stadsdelens förskolor har ett gemensamt språkprogram där rutiner och arbetssätt för arbetet kring språk finns utformade och nedskrivna. Språkprogrammet är tänkt att vara ett komplement och ett stöd i pedagogernas språkutvecklande arbete. Innehållet bygger på en inventering av enheternas språkarbete och består av 6 delar:

Språksamtal

Stödmaterial för språkutveckling (utbildningsförvaltningens material)

Hägersten-Älvsjös ställningstagande i kultur

Barn i behov av särskilt stöd

Biblioteksplaner

Pågående projekt i Hägersten-Älvsjö

I stadsdelsområdet finns ett stort antal förskolor och skolor varav flera är enskilt drivna. Här finns 33 grundskolor med förskoleklass varav 4 är särskolor och över 115 förskolor varav 82 är kommunala. Barnen kan även börja specialförskola och skola utanför stadsdelen. Besked om skolplacering kan också i vissa fall komma sent. Sena besked och ändrade planer för barnets skolplacering har försvårat att informationen hamnat hos rätt mottagande skola. Skolplattformen är det forum där elevernas/barnens lärande dokumenteras och kommunikation mellan förskola/skola och vårdnadshavare sker i första hand. Dokumentation i Skolplattformen har säkra lösningar på detta som gör att dokumentationen går att öppna först när barnet har fått en placering.

Papperskopior finns bara då barnen går till enskilt drivna skolor, vilka inte behöver följa riktlinjerna eller har tillgång till Skolplattformen. Som första stadsdel provar nu Hägersten-Älvsjös förskolor under 2022 att överföra elevdokumentation via Skolplattformen. Gemensamma mallar för överlämningssamtal finns framtaget dels i det digitala verktyget Skolplattformen, dels för manuell överlämning. Lokala rutiner och mallar biläggs. Riktlinjernas ambition, att vårdnadshavare så långt som möjligt ska erbjudas ett överlämningssamtal där både förskola och skola deltar är inte tillämpbara utifrån stadsdelens förutsättningar avseenden antal förskolor och skolor. Överlämningssamtal för barn i behov av särskilt stöd och hur de kan få bästa möjliga förutsättningar för skolstart är därför prioriterat. Det är som påtalats i de uppdaterade riktlinjerna vårdnadshavaren som ansvarar för denna informationsöverföring. Ett väl fungerande arbetssätt att överföra information om utbildningen och undervisningen är i Skolplattformen. Förvaltningen förordar därför att arbetet med att fortsatt utveckla de digitala arbetssätten med informationsöverföring exempelvis via Skolplattformen och digitala möten prioriteras.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

1. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i den reviderade versionen av riktlinjerna och har under arbetets gång haft möjligheter att delta i framtagandet av dessa.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 juli 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att de reviderade riktlinjerna uppfyller de krav som bör ställas vid övergången mellan förskola och skola. Förvaltningen ser att riktlinjernas krav på handlingsplaner inom varje stadsdelsnämndsområde och innehållet i planen stärker förutsättningarna för samverkan mellan förskola och skola. I Stockholm är det vanligt att barn från samma förskola går vidare till olika skolor och att skolorna tar emot barn från många förskolor. På Kungsholmen finns det 34 kommunala förskolor och skolor samt 40 fristående förskolor och skolor. Det innebär stora utmaningar när det gäller att leva upp till kraven på lokal handlingsplan, överlämning och dialog enligt riktlinjerna. Det är positivt att förskolans språkutvecklande arbete lyfts fram i de reviderade riktlinjerna och att förskolorna behöver arbeta mer systematiskt med att kommunicera hur de har arbetat med språkutveckling till mottagande skolor.

Förvaltningen har dock invändningar mot den linjära kunskapssyn som präglar riktlinjerna som bland annat uttrycks på detta sätt:
”Det ger även skolan och framför allt lärare i förskoleklass en möjlighet att skapa en nödvändig progression i undervisningen och undvika direkta upprepningar av moment

och arbetssätt från förskolans undervisning.” ” Forskning om övergångar har visat att det är angeläget att skolan bygger vidare på de kunskaper som förvärvats i förskolan och att förskolan också förbereder barnen för de kunskapskrav som kommer i nästa steg av utbildningskedjan.

Förvaltningen vill i detta sammanhang poängtera att förskolan har strävansmål i sin läroplan och att förskolan inte arbetar utifrån att barnen ska ha nått en viss kunskapsnivå då de börjar i förskoleklass. Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt. Leken har också en central plats i utbildningen i förskolan. Utifrån detta anser förvaltningen att det inte är troligt att barnen som börjar förskoleklass får vara med om samma undervisning i skolan som de tidigare haft i förskolan. Förvaltningen ser att ändringar som rör GDPR, digitala verktyg, vårdnadshavarnas ansvar för överlämning av information och uppdateringar utifrån gällande styrdokument är relevanta och bra.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänstutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiva till de reviderade riktlinjerna och har själva redan påbörjat ett arbete för att skapa en mer systematisk övergång där språkutveckling skapar en röd tråd, precis på de sätt som de reviderade riktlinjerna nu föreslår. Förvaltningen anser att revideringen bidrar till ett tydligt fokus inför planering av samverkansform mellan skolformerna med fokus på att kommunicera till mottagande skolor vad barnen bär med sig från förskolan. Detta ger bra förutsättningar till att arbeta mer systematiskt med uppdraget för att kunna säkerställa en trygg och bra övergång för barnen.

Förvaltningen är vidare positiva till att skolan uppdras redovisa resultaten från föregående års kartläggning med Skolverkets obligatoriska material Hitta språket vid dialogmöten. Att förskola delges resultat över tid ger bättre förutsättningar för förskolan att utveckla det språkutvecklande arbetssättet och tydligare kunna identifiera vilka insatser som bidrar till förbättrad språkutveckling och inte. Tillägget tydliggör också skolans roll i dialog och samverkan även om stadsdelsnämnden tilldelats ansvaret att samordna arbetet med övergången mellan skolformerna. Avseende avsnittet riktlinjernas funktion anser förvaltningen att det vore bra att förtydliga att det är vid tillsyn av fristående förskolor och skolor verksamheterna ska kunna uppvisa hur de arbetar med övergången i de fall verksamheterna väljer att inte ingå i de rutiner och sammanhang som erbjuds i de lokala handlingsplanerna. Stärkt samverkan mellan verksamhetsfor-

merna och brist avseende arbetet med övergången är en av de återkommande brist hos fristående huvudmän. Ett förtydligande om när arbetet med övergången granskas av staden kan leda till förbättrade rutiner och systematik i arbetet vilket i sin tur kan förbättra övergången för barnen. Förvaltningen vill vidare framföra en önskan om att definiera på vilket sätt stadsdelsförvaltningarna förväntas samverka med fristående verksamheter. Samverkan ska självklart utgå ifrån behov och förutsättningar, men med en förtydligad definition av samverkan och vad det innebär vid just övergången blir uppdraget ännu tydligare. Förvaltningen uppmärksammar vidare att det av riktlinjerna framgår att varje stadsdelsområde behöver göra en egen behovsanalys för att avföra hur detaljerad information som ska överlämnas då de 13 stadsdelarna har olika behov. Förvaltningen anser att stycket bör kompletteras med att inte enbart handla om behov utan också stadsdelsförvaltningarnas olika förutsättningar. Förvaltningen vill också framföra att skolans förutsättningar till att främja likvärdighet kan påverkas. Stadsdelsgränserna avgör inte vilka elever skolan tar emot varför skolorna behöver förhålla sig till flera olika handlingsplaner vilket är en omfattande uppgift för skolorna.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att de reviderade riktlinjerna väl följer utvecklingen i staden mot ett intensivare arbete med barns språkutveckling i förskolan. Förvaltningen har sedan våren 2022 inlett ett arbete tillsammans med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning och grundskoleavdelningens lokala enhet inom utbildningsförvaltningen för att utbyta information om barns språkutveckling från kartläggningen i förskoleklass. Arbetet har fokuserat på att utvärdera förskolornas arbete med barns språkutveckling som bedöms som viktigt för Rinkeby-Kista där språkförmågan generellt är lägre. Förvaltningen bedyrar därför i likhet med utbildningsförvaltningen att förskolan är i behov av information från Hitta språket för att kunna arbeta med kvaliteten i förskolan på ett resultatbaserat sätt.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 1 september 2022 följande.

1. Skarpnäcks stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet godkänns med omedelbar justering.

Reservation anfördes av Hanna Egeltoft m.fl. (V) och Monica Lövström m.fl. (S), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedriver samverkan avseende övergång från förskola till skola. Samverkan sker även med de fristående förskolorna och skolorna inom stadsdelsområdet. Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förvaltningen ser det som positivt att språkutveckling skrivits in i riktlinjerna som ett prioriterat område. För att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv krävs forum för erfarenhetsutbyte och diskussion. Grundläggande för barns övergångar är att förskola och skola får insyn i och förståelse för varandras uppdrag. Förvaltningen ser som ett utvecklingsområde att utveckla dialog forum mellan förskola skola inom stadsdelsområdet i enlighet med förslag till riktlinjer. Förvaltningen anser att ett gemensamt stödmaterial som kan användas i de olika dialogforumen skulle bidra till ökad likvärdighet inom staden. Skolverkets blanketter för dokumentation är borttagna. Förvaltningen anser även att gemensamma överföringsblanketter för stadens förskolor med fördel kan arbetas fram. Detta för att ha likvärdiga underlag avseende den dokumentation som barn och vårdnadshavare anser vara viktigt för skolan att ta del av. Förvaltningen anser i övrigt att riktlinjerna bidrar till att säkerställa en väl fungerande övergång mellan förskolan, förskoleklass, skola och fritidshem.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att språkutveckling skrivits in i riktlinjerna som ett prioriterat område där information behöver lämnas mellan verksamheterna. Förvaltningen har tidigare kontaktat skolor i stadsdelsnämndsområdet för att få en generell bild av barnens språkutveckling men tror att resultat från en kartläggning med Skolverkets material blir både mer enhetligt och jämförbart över tid.

Lokal handlingsplan

Förvaltningen bjuder årligen in fristående och kommunala aktörer inom förskola och skola till samråd gällande lokal handlingsplan för övergången förskola-skola. Tillsammans utvärderas årets övergång, överlämning och skolstart samt eventuellt behov av att revidera befintlig handlingsplan. De senaste årens samråd har skett digitalt med anledning av pandemin. Förvaltningen kommer förorda att den lokala handlingsplanen uppdateras utifrån de reviderade riktlinjerna i samråd med fristående och kommunala aktörer inom förskola och skola.

Jämställdhetsanalys

Riktlinjerna ska bidra till barns lärande i ett långsiktigt perspektiv genom att säkerställa en väl fungerande övergång mellan förskolan, förskoleklass, skola och fritidshem. Förskolan har positiva effekter på barns lärande långt upp i åldrarna. Det är framförallt viktigt för pojkar, då de i genomsnitt har lägre skolresultat än flickor. Ett utbyte av kunskaper om det språkutvecklande arbetet kan bidra till en mer likvärdig skolstart för flickor och pojkar vilket kan stärka förutsättningarna att nå målet om jämställd utbildning.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

För att bättre kunna avgöra vilka arbetssätt och insatser som ger resultat för barnens språkutveckling inledde Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning 2021 ett samarbete med grundskolor i stadsdelsområdet kring barns språkkunskaper vid skolstart utifrån Skolverkets kartläggningsmaterial ”Hitta språket”. Genom reviderade riktlinjer för övergång till förskoleklass kan detta samarbete utvecklas ytterligare. Det är vanligt att barn från samma förskola går vidare till många olika skolor vilket försvårar samverkan förskola-skola och förvaltningen bedömer att de reviderade riktlinjerna kan utgöra ett stöd i utvecklingen av det arbetet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att språkutveckling skrivits in i riktlinjerna som ett prioriterat område där information behöver lämnas mellan verksamheterna. Förvaltningen har tidigare kontaktat skolor i stadsdelsnämndsområdet för att få en generell bild av barnens språkutveckling men tror att resultat från en kartläggning med Skolverkets material blir både mer enhetligt och jämförbart över tid.

Lokal handlingsplan

Förvaltningen bjuder årligen in fristående och kommunala aktörer inom förskola och skola till samråd gällande lokal handlingsplan för övergången förskola-skola. Tillsammans utvärderas årets övergång, överlämning och skolstart samt eventuellt behov av att revidera befintlig handlingsplan. De senaste årens samråd har skett digitalt med anledning av pandemin. Förvaltningen kommer förorda att den lokala handlingsplanen uppdateras utifrån de reviderade riktlinjerna i samråd med fristående och kommunala aktörer inom förskola och skola.

Jämställdhetsanalys

Riktlinjerna ska bidra till barns lärande i ett långsiktigt perspektiv genom att säkerställa en väl fungerande övergång mellan förskolan, förskoleklass, skola och fritidshem. Förskolan har positiva effekter på barns lärande långt upp i åldrarna. Det är framförallt viktigt för pojkar, då de i genomsnitt har lägre skolresultat än flickor. Ett utbyte av kunskaper om det språkutvecklande arbetet kan bidra till en mer likvärdig skolstart för flickor och pojkar vilket kan stärka förutsättningarna att nå målet om jämställd utbildning.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2022 följande.

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig generellt positiv till revideringen av riktlinjerna för övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem. Ansvar för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter, oavsett huvudman, ligger hos stadsdelsförvaltningarna i samverkan med utbildningsförvaltningen. I riktlinjerna uttrycks detta i skrivningen om att handlingsplanen som tas fram är stadsdelsförvaltningens. Förvaltningen noterar att detta medför att grundskolor inom olika rektorsområden, men med samma skolchef, kan omfattas av flera handlingsplaner som i sin tur är lokalt utformade och skiljer sig åt. Östermalm, Södermalm och Norrmalm strävar därför efter att tillsammans undersöka möjligheten till en gemensam strategisk struktur inom ramen för den lokala handlingsplanen om övergångar. Syftet är att underlätta samverkan mellan alla berörda parter. I riktlinjerna på sidan fyra står att de berörda verksamheterna bör aktivt delta i arbetet med att ta fram och omsätta handlingsplanen. Förvaltningen ser gärna att ”bör” ersätts med ”ska”, vilket ligger bättre i linje med övriga intentioner i riktlinjerna. För barn i behov av extra stöd står att individuella överlämningssamtal ska genomföras där förskola, skola och vårdnadshavares deltagande eftersträvas, alternativt att de ger sitt godkännande. Förvaltningen anser att skrivningen behöver förtydligas så att det framgår vem som ska ge sitt godkännande och till vad. Enligt riktlinjerna kan dessa samtal genomföras digitalt. Förvaltningen efterfrågar ett förtydligande av vilket digitalt mötesverktyg som ska användas för att säkerställa att gällande sekretess efterlevs. Det finns oklarheter i riktlinjerna om överlämning av information när det gäller alla barn. I riktlinjerna för övergångar förespråkas att vårdnadshavarna så långt som möjligt ska erbjudas överlämnings-samtal där både förskola och skola deltar. Om detta är intentionen anser förvaltningen det vara en lovvärd föresats, men bedömer att det kan bli svårt att praktiskt genomföra. Särskilt utmanande blir det för skolan som tar emot nya klasser med barn från många olika för-skolor. I såväl tjänsteutlåtandet som i riktlinjernas bilaga ett, Exempel på handlingsplan, framkommer dock inte samma budskap som i själva riktlinjen för övergångar om överlämningen gällande alla barn. Detta leder till oklarhet om vad som är den egentliga intentionen. I bilaga ett, Exempel på handlingsplan, står istället att förskolan genomför ett avslutande samtal där barnets förskoletid sammanfattas och där vårdnadshavarna informeras om sina rättigheter men även sitt ansvar för överföringen av information om det egna barnet och inskolningen av barnet i den nya verksamheten. Vid samtalet beslutas hur information och dokumentation ska föras över. Förvaltningen bedömer att detta tillvägagångssätt är rimligt och ställer sig positiva till detta. I tjänsteutlåtandet framkommer också i avsnittet om Samverkan och dia-

log att dialoger bör genomföras där varje skola bjuder in deltagare från de förskolor barnen kommer från och för en dialog kring hur det språkutvecklande arbetet genomförs, vilka resultat som observerats samt vilka specifika arbetssätt som använts i undervisningen. Då behoven ser olika ut i de 13 stadsdelsnämndsområdena behöver varje område göra en behovsanalys och avgöra hur detaljerad information som ska lämnas över. Skolan i sin tur kan dela med sig av vad de observerat för utmaningar tidigare år och dessutom uttrycka önskemål om något särskilt område behöver förstärkas. I samband med dessa dialoger kan också redovisningar av resultaten från Hitta språket föregående år göras. På så sätt skapas förutsättningar för ökad progression mellan verksamheterna och läroplansuppdraget stärks. Förvaltningen bedömer även att detta är rimligt och ställer sig positiv till upplägget. Sammanfattningsvis anser dock förvaltningen att det behöver tydliggöras i dokumenten vad intentionen är så att delarna hänger samman. I revideringen har ett förtydligande införts om att riktlinjerna även gäller fritidshem. Förvaltningen saknar dock skrivningar om fritidshemets roll och ansvar i övergångsarbetet. Förvaltningen förordar att avdelningschef för förskolan istället benämns som skolchef i riktlinjerna. På så vis används skolchefsuppdraget på samma sätt i de båda skolformerna.

Reservationer m.m.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson m.fl. (V) till förman för eget beslut enligt följande.

Självklart ska riktlinjerna för övergång gälla både de kommunala och de fristående verksamheterna. Utbildningsförvaltningen skriver själv i sin bakgrund att ”framväxten av fristående förskolor och skolor har också på fler håll medfört en minskad kontakt mellan verksamheterna”. Alla barn i Stockholm ska naturligtvis omfattas av de riktlinjer som tagits fram i syfte att säkerställa att övergången från förskola till skola stödjer barnens utveckling. I förslaget till riktlinjer står att de fristående verksamheter som väljer att stå utanför detta arbete måste kunna visa att man uppfyller kraven på annat sätt, något som återigen bygger in en onödig kontrollfunktion som riskerar att kräva resurser från stadens sida. Förvaltningen uttrycker tveksamhet till att riktlinjerna gör skillnad på barn med särskilda behov. Mot bakgrund av den starka sekretess som råder mellan verksamheterna är det av största vikt att föräldrar får stöd i att överföra den kunskap om det egna barnet som på bästa sätt kan gagna att skolan kan förbereda ett eventuellt behov av extra stöd. Alla stadsdelsförvaltningar ska redan ha egna lokala handlingsplaner för övergång, nu handlar det främst om att dessa behöver uppdateras utifrån de revideringar som föreslås. Att varje stadsdelsområde har lokala handlingsplaner är en fördel då förutsättningarna kan se mycket olika ut, inte minst när det gäller antal förskolor och skolor och var flest övergångar sker. För att förenkla samverkan mellan förskola och skola kan samarbeten kopplade till stadens grundskolorna utvecklas.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande lämnades av Daniel Carlstedt m.fl. (S) och Hassan Jama m.fl. (V) enligt följande.

Vi anser att riktlinjerna övergångar mellan förskola, förskoleklass, skola och fritidshem i Stockholms stad är mycket betydelsefulla. Det är viktigt att även se dessa i ett barnperspektiv. Målsättningen är att kunskaper om barnet och barnets utveckling i förskoleverksamheter skall överföras till skolverksamheter. Till riktlinjerna har även tillförts överföring av kunskaper om barns språk-

utveckling vilket är positivt. Att barn skall ha ett språk för att förstå och ta till sig det kollektiva lärandet i skolan är viktigt, men det är också det individuella läsintresset och det sociala samspelet. Särskilda resurser till enskilda barn har vårdnadshavare rätt att söka både i förskoleverksamheter och i skolverksamheter. Detta behövs både för att stärka gruppen och den enskilda individen. Här behövs mer lärarresurser genom en större personaltäthet.

Vid övergången behövs en informationsöverföring över vilka personalresurser varje enskild elev med svårigheter kommer att behöva. Här skall både den överlämnande personalen som överlämnar barnen och den mottagande skolpersonalen kunna påverka. Det är också oroande att en del fristående förskolor och skolor väljer att inte använda sig av riktlinjerna.

Ersätтарыttrande lämnades av Tomas Agnemo (Fi) som ställde sig bakom Daniel Carlstedts m.fl. (S) och Hassan Jamas m.fl. (V) särskilda uttalande.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Hanna Egeltoft m.fl. (V) och Monica Lövström m.fl. (S) till förman för eget gemensamt förslag till beslut enligt följande.

Att riktlinjerna även ska vara bindande för de fristående skolorna. Självklart ska riktlinjerna för övergång gälla både de kommunala och de fristående verksamheterna. Vi anser att det är mycket allvarligt att framväxten av fristående förskolor och skolor på fler håll medfört en minskad kontakt mellan verksamheterna. Alla barn i Stockholm ska naturligtvis omfattas av de riktlinjer som tagits fram i syfte att säkerställa att övergången från förskola till skola stödjer barnens utveckling. I förslaget till riktlinjer står att de fristående verksamheter som väljer att stå utanför detta arbete måste kunna visa att man uppfyller kraven på annat sätt, något som återigen bygger in en onödig kontrollfunktion som riskerar att kräva resurser från stadens sida. Vi anser även att det är viktigt att säkerställa att riktlinjerna inte gör skillnad på barn med särskilda behov. Mot bakgrund av den starka sekretess som råder mellan verksamheterna är det av största vikt att föräldrar får stöd i att överföra den kunskap om det egna barnet som på bästa sätt kan gagna att skolan kan förbereda ett eventuellt behov av extra stöd. Alla stadsdelsförvaltningar ska redan ha egna lokala handlingsplaner för övergång, nu handlar det främst om att dessa behöver uppdateras utifrån de revideringar som föreslås. Att varje stadsdelsområde har lokala handlingsplaner är en fördel då förutsättningarna kan se mycket olika ut, inte minst när det gäller antal förskolor och

skolor och var flest övergångar sker. För att förenkla samverkan mellan förskola och skola kan samarbeten kopplade till stadens grundskolor utvecklas.